

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdualil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abdulvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOIIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG' I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILIIY IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxiidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИНОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOIYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI.....	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	

HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI

Avliyaqulov Xudoyberdi

Termiz davlat universiteti 1-kurs magistranti

ORCID: 0009-0007-1987-409X

Annotatsiya. Mazkur maqola hududlarda sanoat tarmog'i rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari, uning YaHM tarkibidagi o'рни, shuningdek, innovatsion yondashuvlar asosida hududiy sanoatni modernizatsiya qilishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi. Mamlakatdagi iqtisodiy islohotlar zamirida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish va eksport salohiyatini oshirishning asosiy yo'nalishlariga e'tibor qaratilgan. O'zbekiston hududlarida sanoat ishlab chiqarishini innovatsion rivojlantirishning asosiy omillarini aniqlash, hududlar kesimidagi farqlarni ilmiy asosda baholash va istiqbolli yo'nalishlarni taklif etish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: sanoat, ishlab chiqarish, diversifikatsiya, YaHM hajmi, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, eksportini ko'paytirish, investitsiya, innovatsiya, mintaqaviy iqtisodiyot.

Abstract. This article explores the characteristics of industrial sector development in regions, its role in the structure of gross domestic product (GDP), and the theoretical and practical aspects of modernizing regional industry based on innovative approaches. Special attention is given to the diversification of industrial production, enhancement of export potential, and attraction of investments. The paper analyzes key factors of innovative industrial development in the regions of Uzbekistan, assesses interregional disparities, and proposes promising directions for future development.

Keywords: industry, production, diversification, GDP volume, socio-economic development, export growth, investment, innovation, regional economy.

Аннотация. Данная статья освещает особенности развития промышленной отрасли в регионах, её место в структуре валового внутреннего продукта (ВВП), а также теоретические и практические аспекты модернизации региональной промышленности на основе инновационных подходов. В рамках проводимых в стране экономических реформ особое внимание уделяется диверсификации промышленного производства и основным направлениям повышения экспортного потенциала. Рассматриваются вопросы выявления ключевых факторов инновационного развития промышленного производства в регионах Узбекистана, научной оценки межрегиональных различий и выработки перспективных направлений развития.

Ключевые слова: промышленность, производство, диверсификация, объем ВВП, социально-экономическое развитие, увеличение экспорта, инвестиции, инновации, региональная экономика.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda hududiy sanoatni innovatsion rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, milliy iqtisodiyotda barqaror o'sishni ta'minlash, import o'rnini bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqarish va eksport salohiyatini oshirishda hududiy sanoatning roli beqiyosdir. So'nggi yillarda O'zbekistonda ham hududiy sanoatni rivojlantirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilib, innovatsion yondashuvlar, klaster tizimi va kichik sanoat zonolari joriy etilmoqda.

Hududiy sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirish iqtisodiy makonni samarali tashkil etish, resurslardan oqilona foydalanish va ishlab chiqarishni hududlar kesimida optimal joylashtirish bilan bog'liq.

Ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, sanoat rivojlanishida ixtisoslashuv, klasterlashuv va diversifikatsiya asosiy omillar hisoblanadi. Bu omillar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Hududiy sanoatda innovatsion rivojlanish quyidagi tendensiyalar bilan xarakterlanadi: sanoat korxonalarini o'rtasida kooperatsiya aloqalarini rivojlantirish orqali resurslar tejaladi, ishlab chiqarish zanjiri shakllanadi, qo'shimcha qiymat oshadi;

raqamli iqtisodiyot va Industry 4.0. Avtomatlashtirish, raqamli boshqaruv, sun'iy intellekt elementlarini joriy qilish ishlab chiqarish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi;

kichik sanoat zonalarining rivojlanishi investitsiyalarni jalb qiladi, yangi ish o'rinlari yaratadi, innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi;

davlat – biznes – ilm-fan hamkorligi modeli hududiy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Har bir hududning tabiiy resurslari, mehnat salohiyati, infratuzilmasi turlicha bo'lgani sababli sanoat rivojlanishi ham farq qiladi. Masalan, ayrim hududlarda qishloq xo'jaligiga asoslangan qayta ishlash sanoati rivojlangan bo'lsa, boshqalarida sanoatlashuv darajasi yuqori. Hududlarda sanoat ishlab chiqarishining o'sishi investitsiyalar, kichik biznes faolligi va davlat dasturlari bilan uzviy bog'liq

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Mintaqa sanoat majmuasi innovatsion rivojlanishining ustun tomoni sanoatning ilmiy-texnik darajasini oshirish, innovatsiyadan texnologik zanjirni shakllantirishda foydalanish, o'zaro tarmoqlar doirasida integratsiyani kuchaytirish, sanoat va savdoga ixtisoslashuvni chuqurlashtirish hamda sanoat klasterlarini shakllantirish hisoblanadi (M.K.Bandman).

Yalpi hududiy mahsulot hajmining yuqori darajada oshishini ta'minlashda sanoat va unga yo'naltirilgan investitsiyalarning yuqori darajada oshishi, taraqqiyotning tashqi va ichki omillari hisobiga sanoatda chuqur tuzilmaviy o'zgarishlarni amalga oshirish muhim hisoblanadi (Dj.Keyns, Dj.Xiks, U.Rostou, R.Xarrod, Ye. Domar).

Klasterli yondashuv butun dunyoda mintaqaviy sanoat siyosatining eng samarali vositalaridan biri (M.Afanasev). Hududning sanoat ishlab chiqarish salohiyati tabiiy va mehnat resurslari, asosiy kapital, fan texnika taraqqiyotining o'zaro ta'siri jarayonida shakllanadi va bunda innovatsiya muhim ahamiyat kasb etadi (M.Maxmudov).

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15 avgustda e'lon qilingan «Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» qarori¹ sanoat korxonalarini bilan ishlashning «respublika – viloyat – tuman» tamoyili asosida «vertikal tizim»ni yaratib berdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot O'zbekiston hududlarida sanoat ishlab chiqarishining innovatsion rivojlanish darajasini baholashga qaratilgan bo'lib, metodologiya tizimli yondashuv, ekspert baholash, statistik tahlil kabi bir nechta ilmiy yondashuvlar asosida shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

2025-yilning 1 aprel holatiga ko'ra respublikada 56,3 mingta sanoat korxonalarini faoliyat yuritib kelmoqda. Ushbu sanoat korxonalarini soni asosiy iqtisodiy faoliyat turlari kesimida taqsimlanganda yuqori ulush – 11,4 mingtasi (faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar umumiy sonining 20,2 % i) oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishga, 8,1 mingtasi (14,3 %) boshqa nometall mineral mahsulotlar ishlab chiqarishga, 5,7 mingtasi (10,1 %) kiyim ishlab chiqarishga, 4,5 mingtasi (8,0 %) mashina va uskunalardan tashqari tayyor metall buyumlar ishlab chiqarishga va 3,9 mingtasi (6,9 %) mebel ishlab chiqarishga to'g'ri kelmoqda²

Sanoat ishlab chiqarishni rivojlantirishning hududiy jihatlari bugungi kunda O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishida hal qiluvchi omil bo'lib bormoqda. Aholi jon boshiga sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning taqsimlanishi, yirik sanoat korxonalarini joylashganligi hisobiga 2025-yilning yanvar-mart oylarida Navoiy viloyatida (36 256,9 ming so'm), Toshkent shahrida (12 078,6 ming so'm), Toshkent viloyatida (9 822,1 ming so'm), Andijon viloyatida (6 434,4 ming so'm) o'rtacha respublika darajasi ko'rsatkichidan (5 617,8 ming so'm) sezilarli darajada yuqoriligini ko'rsatmoqda. Shuningdek, respublikada aholi jon boshiga sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning o'sish sur'ati 104,4 % ni tashkil etgan bo'lsa, Jizzax viloyatida 109,8 %, Navoiy viloyatida 109,4 %, Xorazm viloyatida 108,2 % qayd etilib respublika ko'rsatkichidan ancha yuqori natija ma'lum bo'lmoqda.³

1 <https://www.lex.uz/docs/-7069813>

2 <https://stat.uz/uz/>

3 <https://stat.uz/uz/>

Mamlakat hududlari tabiiy resurslar, ishlab chiqarish quvvati, transport-logistika imkoniyatlari hamda ilmiy-texnik salohiyati bo'yicha sezilarli farqlarga ega. Shu sababli innovatsion rivojlanishning hududiy modelini shakllantirish, har bir hududning mavjud ustunliklariga tayangan holda sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish iqtisodiy samaradorlikni keskin oshiradi.

So'nggi yillarda respublikada texnoparklar, innovatsion klasterlar, texnologik inkubatorlar, ilmiy tadqiqot markazlari tashkil etildi; korxonalarining modernizatsiya ko'rsatkichlari, raqamlashtirish darajasi, ishlab chiqarish quvvatlarining yangilanish sur'ati ortmoqda. Biroq hududlar kesimida innovatsion rivojlanish notekis kechayotgani, ayrim viloyatlarda texnologik eskirish, kadrlar yetishmasligi, innovatsion infratuzilmaning sustligi kabi muammolar saqlanib qolmoqda.

Shu bois, sanoatni innovatsion rivojlantirish jarayonini hududlar bo'yicha chuqur tahlil qilish, ularning ixtisoslashuv darajasi, innovatsion salohiyati, infratuzilmaviy imkoniyatlari va mavjud resurslaridan kelib chiqib samarali strategiyalarni ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Ma'lumki, jahon mamlakatlarida iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlashga qaratilgan davlat siyosatida sanoat korxonalari boshqaruvi amaliyotiga innovatsion loyihalarni joriy etish orqali yangi iste'mol qiymatlarini yaratish, sanoat korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligini, moliyaviy barqarorligini ta'minlash, milliy iqtisodiyot tarmoqlarining global raqobatbardoshligi va innovatsion rivojlanish indeksi ko'rsatkichlarini oshirishga ustuvorlik qaratilib kelinmoqda.

Shu ma'noda hukumatimiz tomonidan 2030- yilga borib Global innovatsion indeks xalqaro reytingi ko'rsatkichlari tizimida jahonning yetakchi 50 ta mamlakatlari qatoriga kirishiga erishish bo'yicha uzoq muddatli strategik vazifasi belgilangan⁴.

Bugungi kunda tizimni to'liq va samarali ishlatish maqsadida hududlar 270 dan ziyod salohiyatli kadrlar bilan to'ldirilib, ishlar tizimli yo'lga qo'yildi. Respublika bo'yicha ro'yxatdan o'tgan jami 112 mingta sanoat korxonalari to'liq xatlovdan o'tkazildi. Natijasida esa respublika darajasidagi 400 dan ortiq, tuman va viloyat darajasidagi 4 mingdan ziyod muammolar hal qilindi.

Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, joriy yilning yanvar-iyun oylarida respublika korxonalari tomonidan 488 ming 532,3 milliard so'mlik sanoat mahsulotlari ishlab chiqarildi va sanoat ishlab chiqarish indeksi o'tgan yilning shu davriga nisbatan 106,6 foizni tashkil etdi.⁵

Qayd etilganidek, sanoat ishlab chiqarishining umumiy hajmida ishlab chiqaradigan sanoatning ulushi 85,1 foizni, tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash sanoati 7,5 foizni, elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalash 6,9 foizni, suv bilan ta'minlash, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilizatsiya qilish 0,5 foizni tashkil etdi.

Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish o'tgan yilning shu davriga nisbatan 7,1 foizga, suv bilan ta'minlash, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilizatsiya qilish sanoatida fizik hajm indeksi 9,7 foizga, elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalashda 3,1 foizga hamda tog'-kon sanoati va ochiq konlarning ishlash sanoatida 5,1 foizga oshgani kuzatildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Hududiy sanoat ishlab chiqarishini innovatsion rivojlantirish milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Innovatsiya va klaster yondashuvi sanoat samaradorligini oshiradi kichik sanoat zonalarini investitsiyalarni jalb qilishda muhim rol o'ynaydi davlat va xususiy sektor hamkorligi innovatsion rivojlanishni tezlashtiradi.

Hududiy sanoatni innovatsion rivojlantirishda quyidagi muammolar mavjud: texnologik qo'liqlik, innovatsion infratuzilmaning yetarli emasligi, investitsiya resurslarining cheklanganligi, malakali kadrlar tanqisligi, logistika muammolari.

Shuningdek, hududiy sanoatni rivojlantirishda kompleks yondashuvni qo'llash orqali import o'rnini bosish va eksport salohiyatini oshirish mumkin.

Xususan, Surxandaryo viloyatida sanoatni innovatsion rivojlantirishning hozirgi bosqichida quyidagi ustivor ustuvor yo'nalishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

- Innovatsion sanoat klasterlarini kengaytirish-bu orqali texnoparklar, ilmiy-tadqiqot markazlari va ishlab chiqarish subyektlari o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish maqsadga muvofiq.
- Mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun moliyaviy rag'batlar va soliq imtiyozlarini kengaytirish sanoat tarmoqlarida texnologik yangilanishni tezlashtiradi.
- Raqamli texnologiyalarni joriy etish va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini rivojlantirish sanoat korxonalarining samaradorligini oshiradi hamda mehnat unumdorligini ko'paytiradi.

4 <https://uza.uz/posts/739466>

5 Stat.uz

• Eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni rag'batlantirish va logistika infratuzilmasini takomillashtirish orqali mintaqaviy raqobat ustunligini mustahkamlash mumkinsanoat tarmog'ining investitsion jozibadorligini oshirish maqsadida logistika infratuzilmasini yaxshilash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov, N. O'zbekiston sanoatining modernizatsiyasi va tarkibiy o'zgarishlari. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2022.
2. Salimov B.B. Sanoat maxsuloti ishlab chiqarishning hududlar bo'yicha qiyosiy tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. №3, 2018,
3. Porter, M. Raqobat ustunligi: klasterlar va hududiy rivojlanish nazariyasi. – Toshkent: "Innovatsiya" nashriyoti, 2021. (Tarjima nashr)
4. Rasulov, B. Innovatsion rivojlanish va sanoatning texnologik yangilanishi. – Toshkent: "Fan", 2022.
5. Xoliqov, D. Mintaqaviy iqtisodiyot va investitsion jarayonlar. – Buxoro: BuxDU nashriyoti, 2021.
6. Nabiyeu G'. A. Mintaqa iqtisodiyotda sanoat salohiyatini rivojlantirishda sanoat tuzilmalarining ixtisoslashuv tendensiyalari. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>. 025-yil, oktyabr. No10-son
7. UNIDO. Industrial Development Report. – Vienna, 2023. (O'zbek tilidagi rasmiy sharh va ma'lumotlar to'plami)
8. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. O'zbekistonning sanoat ko'rsatkichlari to'plami. – Rasmiy statistika byulleteni. – Toshkent, 2023–2024.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100